

Zprávy, informace, oznámení

Představujeme: kandidát na funkci děkana FF UP

Stanovisko děkanů českých lékařských fakult

Děkani českých lékařských fakult na svém setkání 11. 11. vyjádřili své stanovisko k právnímu postavení a k struktuře řízení fakultních nemocnic:

Shromáždění děkani a členové jejich kolegií se zabývali otázkou vztahu mezi lékařskými fakultami a fakultními nemocnicemi. Historie posledních let ukazuje, že způsoby řízení fakultních nemocnic včetně procedur vedoucích k jmenování ředitelů fakultních nemocnic vytvářejí velmi nestabilní strukturu. Řízení fakultních nemocnic neodráží politické změny, ke kterým došlo v naší zemi po roce 1989. Na rozhodování ve fakultních nemocnicích se formálně nepodílejí významní akademičtí pracovníci těchto institucí, často s evropským či světovým věhlasem. Řízení soustředěné do jedné osoby ředitele v sobě zahrnuje jak každodenní manažerskou agendu, tak velmi závažná strategická rozhodování v oblasti personálního a technologického rozvoje jednotlivých oborů medicíny. Pro další odborný i vědecký rozvoj fakultních nemocnic ku prospěchu rozvoje těchto institucí je nutné zajistit formalizovaný podíl zástupců akademické obce a děkanů na rozhodování o otázkách personálních a otázkách rozvoje fakultní nemocnice.

Za této situace navrhuje shromáždění děkanů a jejich kolegií přijmout model, ve kterém se samospráva fakultní nemocnice a lékařská fakulta budou přímo podílet zejména na strategických otázkách personálních a rozvojových. Je věcí právní dopracovat tento návrh k funkčnímu stavu, který by rozhodně stabilizoval situaci ve fakultních nemocnicích. Zajímavý je model německý, ve kterém sbor přednostů klinik zvolí lékařského ředitele, aka-

demická obec děkana a ministerstvo jmenuje správního ředitele. Tito tři funkcionáři musí působit ve shodě. Strategické otázky spojené s rozvojem investičním a personální otázky jsou zodpovědností především lékařského ředitele a děkana.

Do budoucna však děkani a jejich kolegia žádají postupný přechod nemocnic k veřejně právním institucím se správními radami, které by měly jmenovat management nemocnic. Ve správních radách by fakulty a univerzity měly být zastoupeny alespoň polovinou jejich členů. Správní rady by měly jmenovat vrcholový management fakultních nemocnic a rozhodovat o zásadních otázkách personálního a odborného rozvoje nemocnic.

K základním otázkám finančním včetně pohybu majetku přesahujícího určitou hodnotu by měly mít kontrolní pravomoci dozorcí rady jmenované ministerstvem zdravotnictví.

Podepsáno osm děkanů českých lékařských fakult: doc. Š. Svačina, CSc., děkan 1. lékařské fakulty UK, doc. M. Bojar, CSc., děkan 2. lékařské fakulty UK, prof. M. Anděl, CSc., děkan 3. lékařské fakulty UK, doc. B. Kreuzberg, děkan Lékařské fakulty UK v Plzni, prof. I. Šteiner, CSc., děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, prof. J. Mačáková, CSc., děkanka Lékařské fakulty UP, prof. J. Vorlíček, CSc., děkan Lékařské fakulty MU v Brně.

-red-

Prohlášení

Dokončení ze str. 1

dují, aby se lékařské fakulty staly v oblasti postgraduálního doškolování rovnocennými partnery Institutům pro další doškolování lékařů v obou zemích. Účastníci setkání prohlásí, že považují udržování monopolu jedné instituce či zájmového sdružení v oblasti postgraduálního vzdělávání za neodůvodněné. Označují je za odporující pluralitně utvářenému vzdělávacímu systému, který musí být zaveden i v oblasti celoživotního vzdělávání ve zdravotnictví. Zástupci lékařských fakult SR a ČR vyjadřují svou maximální připravenost diskutovat o těchto otázkách s představiteli státní správy i s vedoucími pracovníky Institutů pro další vzdělávání lékařů SR a ČR.

3. Účastníci setkání se podrobněji zabývali přístupem lékařských fakult ke kreditnímu systému, k mobilitě studentů a pedagogů, ke komparabilitě i kompetitivnosti studijních programů lékařských fakult SR a ČR. Vyjadřují svou připravenost spolupracovat v této oblasti a nadále hodlají sjednocovat své postoje a doporučení.

4. Vyslovují plnou podporu opakovaným požadavkům představitelů slovenských i českých lékařských fakult, aby byla zahájena diskuse o změně postavení fakultních nemocnic v obou zemích v souladu s měnícím se postavením vysokých škol. Za perspektivní považují proměnu fakultních nemocnic na veřejnoprávní instituce, které jsou spravované – v souladu se západoevropskou tradicí – správními a dozorcími radami s významnou spolučástí představitelů lékařských fakult a akademických obcí vysokých škol.

Za Slovenskou republiku prof. U. Duriš, děkan LF UK, Bratislava, prof. A. Hajtman, děkan JLF UK, Martin, doc. L. Mirossay, děkan LF Univerzity P. J. Šafaříka, Košice.

Za Českou republiku prof. M. Anděl, děkan 3. LF UK, Praha, doc. M. Bojar, děkan 2. LF UK, Praha, doc. B. Kreuzberg, LF Plzeň, UK Praha, prof. J. Mačáková, LF UP, Olomouc, doc. Š. Svačina, 1. LF UK, Praha, prof. I. Šteiner, děkan LF H. Králové, UK Praha.

-red-

Doc. PhDr. Vladimír Řehan

– současný děkan Filozofické fakulty UP

Teze programového prohlášení pro léta 2000 až 2002:

Program na nejbližší tři roky by měl respektovat *Dlouhodobé záměry UP a FF*. Žádný pracovní materiál však není nedotknutelný, předpokládáme proto další vnitřní diskuse jednotlivých studijních programů na FF UP, stanovení vnitřních priorit i oblastí, které bude nutné utlumit. Z pohledu kandidáta na děkana vidím několik zásadních úkolů. Pokusím se je shrnout do stručných tezí:

1. V letech 2000–2001 proběhne nové akreditační řízení studijních programů filozofických fakult. Z toho pro nás vyplývá povinnost intenzivně zvyšovat kvalifikační úroveň pracovníků, a to zejména na obnovených či úplně nových oborech, kde chybí kontinuita. Neoddělitelné se k tomu pojí maximální podpora mladých pracovníků v doktorských studijních programech, udělování studijního volna pro zpracování habilitačních prací apod. Pokud se v nejbližších letech nezačne měnit věková struktura pracovníků, hrozí kvalifikační kolaps.

2. Dalším úkolem je pokračovat v technickém a materiálním vybavení fakulty tak, aby studijní nabídka v dalším tisíciletí odpovídala po všech stránkách změnám v pojetí univerzity. Vedle zmíněného technického zajištění přístupu k nejnovějším informacím se jedná o umožnění absolvovat alespoň malou část studia v zahraničí, o podporu a rozvíjení distančního a kombinovaného studia, které otevře (zvláště v bakalářských programech) fakultu širšímu počtu zájemců apod. Jedním z aspektů je reálné zavedení kreditového systému, který poněkud setře dnešní ostré hranice mezi fakultami a tím samozřejmě zpřístupní to nejlepší na univerzitě všem zájemcům.

3. Vědecké a badatelské aktivity – pokračovat v trendu maximální podpory mladých pracovníků cestou vnitřních grantů, hledat další externí grantové podpory a z institucionálních prostředků podporovat stávající *Výzkumné záměry* a najít prostředky na další podporu dvou významných pracovišť, která na FF UP vznikla v rámci programu „250“.

4. Posilovat funkční komunikaci mezi vedením FF UP a pracovníky, mezi jednotlivými pracovišti a obory. Účelná komunikace zajišťuje bezprostřední vzájemnou informovanost a umožňuje operativní rozhodování a zvládnutí úkolů.

5. Zásadním úkolem nového vedení fakulty bude zajistit vše uvedené i další úkoly v situaci nedostatku finančních prostředků tak, aby fakulta jen nepřežívala, ale vzkvétala.

Doc. V. Řehan

Z redakční rady Žurnálu UP

Schůze redakční rady se konala 29. 11. na Právnické fakultě UP společně s jejím vedením. Po zhodnocení obsahu posledních čtyř čísel ŽUP se diskutovalo o účelu univerzitního listu a možnostech jeho využití v zájmu právnícké fakulty. Předseda rady nabídl vedení fakulty 17 námětů důležitých pro fakultu i pro čtenáře. Děkan doc. Blažek přislíbil článek o proceduře a výsledku akreditace PF. Rada přijala návrh uskutečnit při příležitosti 10. výročí ŽUP pracovní seminář představitelů obdobných periodik sesterských univerzit v ČR (listopad 2000).

-mh-

Kandidát na funkci děkana FF UP

Do stanoveného termínu obdržela volební komise Akademického senátu FF UP celkem pět návrhů na funkci děkana fakulty: prof. J. Jařab, prof. J. Macháček, doc. J. Schulz, doc. V. Řehan a doc. I. Barteček. Jako jediný kandidaturu přijal a akademické obci se ve čtvrtek 9. 12. představil doc. V. Řehan, dosavadní děkan FF UP. (S jeho programovými tezemi seznamujeme v rubrice *Představujeme...* na této straně.)

Volba děkana FF UP proběhne ve středu 15. 12.

-mav-

Jen několik řádků

Potřeba revize

Není na čase revidovat tradovaný názor, že univerzita je především škola a vysokoškolský pedagog především učitel? Přece víme, kam až tento přístup zavedl některé fakulty a obory v minulé době. Vládá názor, že vysoká škola je tu od toho, aby se v ní učilo a na výzkum a bádání že je Akademie věd; pokud se učitel výzkumu věnuje, je to jeho osobní věc, něco jako sbírání známek. Aniž bych pochyboval, že vysokoškolský pedagog je hlavně učitel, mělo by to, čemu vyučuje, být podloženo jeho původní vědeckou tvorbou. Čím by se jinak lišil od učitele na střední škole?

Domnívám se, že na prahu třetího tisíciletí bychom měli univerzitu pojímat přece jen už jinak – jako zařízení pro pěstování věd a vzdělávání bádání a výzkou v evropském kontextu s velikým akcentem na výsledky vědeckého výzkumu.

M. Hejtmánek

Zprávy, informace, oznámení**Přípravný kurz pro studium výtvarných oborů na VŠ**

Katedra výtvarné výchovy PdF UP otvírá intenzivní přípravný kurz pro studium výtvarných oborů na vysokých školách, určený studentům středních škol a zájemcům o studium výtvarných oborů. Cílem kurzu je prohloubení dovedností a tvořivých schopností účastníků v oblasti kresby a malby i rozšíření znalostí z dějin výtvarného umění. Kurz v délce 60 vyučovacíh hodin proběhne **ve dnech 7. – 9. 1., 14. – 16. 1., 21. – 23. 1.**, vždy od pátku 14.00 hod. do neděle 16.00 hod.

Cena kurzu je 3 150 Kč (není v ní zahrnuto ubytování, stravování a náklady na materiál potřebný pro výuku praktických disciplín). Ubytování pořadatel kurzu nezajišťuje, je však možné obrátit se na ubytovací kancelář Správy kolejí a menz UP, tel.: 068/563 80 17, fax: 068/522 60 57 (cena za osobu na jednu noc 150–225 Kč).

Termín uzávěrky přihlášek je do 20. 12. 1999 včteně.

Blíže informace o kurzu jsou k dispozici na kontaktní adrese: J. Vítková, sekretářka Katedry výtvarné výchovy PdF UP, Václavské nám. 1, 771 40 Olomouc, tel.: 068/522 73 02.

-kvv-

Lyžování pro děti

Fakulta tělesné kultury UP – Akademik centrum připravuje pro děti ve věku 6–15 let víkendové lyžování v Horním Údolí.

Termín: A: 28. – 30. 1. 2000

B: 4. – 6. 2. 2000

Program: lyžování, hrátky a soutěže na sněhu (vlek u chaty), saunování, malování, zpívání, sportování v tělocvičně.

Cena: 1100 Kč (ubytování, strava, doprava, vlek, materiál, program).

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyroubalová, FTK, tř. Míru 115, tel. 068/ 5423 091, 5412 382/kl. 326, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz.

-ftk-

Vydavatelství UP informuje

Vydavatelství UP upozorňuje, že byla rozšířena provozní doba kopírky (XEROXU):

Po–Pá: 6.30–11.30, 12.00–17.30.

Ve dnech 22. 12. 1999 – 3. 1. 2000 bude prodejna učebnic a skript v prostorách Zbrojnice uzavřena.

-dz-

Stručně

V pondělí 6. 12. se v prostorách Rektorátu UP sešla na svém předvánočním zasedání **Správní rada UP**.

* * *

V úterý 7. 12. 1999 jednal rektor UP prof. L. Dvořák, CSc., se zástupci odborářů o **nové Kolektivní smlouvě** na rok 2000.

* * *

Ve středu 8. 12. se v aule PdF uskutečnilo **představení kandidáta na funkci děkana Pedagogické fakulty UP** doc. J. Šteigla, CSc.

* * *

Katedra bohemistiky FF UP, časopis *Aluze* a Centrum Aletti uspořádaly 8. 12. **besedu spojenou s autorským čtením** brněnských básníků a redaktorů časopisu *Host* T. Reichlem a M. J. Stöhrem.

* * *

Poslední **zasedání Kolegia rektora UP** v tomto roce, které proběhne 16. 12., bude mít na programu projednání modelu dělení státní dotace, hodnocení UP, informace ke druhému roku programu Socrates aj.

-mav-

O čem se mluví**Návrh modelu rozdělování státní dotace**

Pracovní skupina jmenovaná rektorem byla rozhodnutím Kolegia rektora UP 24. 6. 1999 pověřena vypracováním modelu rozdělování státní dotace na jednotlivé součásti UP a do centrálních prostředků UP (viz také *Žurnál UP* č. 5/99, str. 3). Na posledním zasedání Kolegia rektora UP (18. 11.) předložil prorektor UP doc. J. Schulz závěrečnou zprávu z jednání této pracovní skupiny, z níž přinášíme stručný výňatek.

Na základě podkladových materiálů pracovní skupina analyzovala současnou nákladovost jednotlivých útvarů Rektorátu UP, Informačního centra UP, Společně laboratorfe optiky a položek centrálních prostředků; současně se zajímala i o organizační záležitosti z hlediska činností vykonávaných na RUP a IC UP pro univerzitu a fakulty. Výsledek představení doporučení níže uvedených okruhů problémů a návrh modelu rozdělování státní dotace.

Pracovní skupina doporučuje:

– převést částky na provozní náklady (energie, paliva, topná média, vodné a stočné) fakult přímo na fakulty;

– pokrýt osobní a věcné náklady zahraniční kanceláře RUP částečně z výnosů tohoto oddělení;

– postupně snižovat příspěvek na osobní náklady Konferenčního servisu; toto doporučení vznesla větší část pracovní skupiny, někteří její členové jsou pro úplné zrušení tohoto oddělení s tím, že tyto služby lze zajišťovat externími organizacemi;

– upravit kompetence BOZP a PO, jejichž činnost je vzhledem k součastem UP pouze metodická, tak, aby bylo toto oddělení spoluzodpovědné za případné sankce, které vyplývají z kontrol nadřízených orgánů;

– provést detailní analýzu ekonomických činností, které jsou vykonávány jak na fakultách, tak na RUP, s cílem odstranit případné duplicity a zjednodušit tok dokladů;

– přispívat v činnosti autoprovozu pouze na služby zajišťující výkon funkce rektora,

prorektorů a kvestora, ostatní odběratelé služeb by uhrazovali náklady přímo;

– stanovit pro činnost Vydavatelství UP vyšší výnosů.

Ve zprávě pracovní skupiny dále konstatuje, že

– služby AVC lze zajistit externími organizacemi, někteří její členové proto navrhují postupně snižovat příspěvek na osobní náklady, někteří členové pracovní skupiny se vyjádřili pro úplné zrušení tohoto pracoviště;

– počet zaměstnanců CVT je vysoký, a proto navrhuje provést zdůvodnění počtu zaměstnanců CVT vzhledem k vykonávaným činnostem;

– zástupce LF UP v pracovní skupině požaduje snížení předpokládaného příspěvku na Knihovnu UP vzhledem k tomu, že knihovní fondy LF jsou převážně zabezpečovány v prostorách LF a zaměstnanci LF.

Jak je dále ve zprávě uvedeno, návrhy neprezentují jednotný názor celé skupiny; některé názory odrážely pohled *na pracovní nebo funkční zařazení jednotlivých jejích členů*. Zdůrazněno je také, že *nebylo vždy v jejich silách posoudit optimální výši osobních nákladů (nešlo o systemizační komisi), ani nákladů věcných, bez hlubší znalosti povahy práce u sledovaných položek*. Navržený model je *kompromisem, na kterém se usnesla většina členů pracovní skupiny*.

Podle minějí členů Kolegia rektora UP by mělo být nyní vytvořeno další grémium, které by se doporučujícími a návrhy pracovní komise dále zabývalo.

Druhá část zprávy se věnuje konkrétní struktuře **navrhovaného modelu** rozdělování neinvestiční dotace součastem UP, a to v následující podobě:

– **úcelové dotace** by měly být přiděleny v plné výši těm součastem UP, kterým byly určeny;

– **dotace na nespécifikovaný institucionální výzkum a vývoj** by měly být přiděleny fakultám podle kritérií, kterými byly finanční prostředky stanoveny součastem UP z MŠMT;

z takto přidělené dotace bude fakultám stanovena minimální procentuální částka určená na vnitřní granty (výběrové řízení vnitřních grantů proběhne na fakultách). Z přidělené částky dotace na tvůrčí výkon budou fakulty přispívat na činnost SLO po dobu, než bude zařazena do Národního výzkumného centra, nejdéle však po dobu dvou let. Dotace na tvůrčí výkon univerzitních zařízení bude použita jako rezerva, se kterou bude disponovat rektor;

– **dotace na ubytování a stravování** bude přidělena SKM, z ní by měly být odděleny částky použitelné na režijní náklady vykonávané pro SKM Rektorátem UP, IC UP, případně by měly být zohledněny v centrálních prostředcích UP. Velikost částek bude stanovena procentem podle výše nákladů na potřebné režijní položky, případně na položky centrálních prostředků;

– **dotace na vzdělávací činnost a provoz** by měla být rozdělena podle následujících pravidel:

a) dotace bude rozdělena podle kritérií, kterými byla stanovena MŠMT (přepočtené počty studentů s uplatněním koeficientu na fakulty nebo studijní programy – podle varianty, kterou stanoví MŠMT);

b) při dělení podle přepočtených studentů nebudou uplatněny korekce; zajišťovací činnosti Katedry pedagogiky s celoškolovou působností na PdF UP a VTV na FTK UP bude řešeno smluvními vztahy mezi fakultami;

c) z rozdělených částek budou hrazeny potřebné činnosti a služby zabezpečované RUP, IC UP a činnosti nebo akce zařazené v centrálních prostředcích UP.

Zprávu doplňují přílohy obsahující seznam položek a schematické znázornění dělbý dotace, údaje o důležitosti položek, jejich správě, způsob výpočtu finanční částky stanovené pro danou položku, a stanovení kritéria, podle kterého se fakulty budou podílet na tvorbě této částky.

Zpracovala

-mav-

Události

Katedra historie FF UP hostila celostátní studentskou konferenci

Ve dnech 1. – 2. 12. 1999 se Katedra historie FF UP stala hostitelkou 5. ročníku celostátní studentské vědecké konference *Historie 1999*. Svě referáty na ní předneslo sedmnáct studentů z jedenácti historických pracovišť osmi

Společenský večer, který Katedra historie FF UP uspořádala pro účastníky studentské vědecké konference 1. 12. v restauraci Zbrojnice, pocítil svou přítomností i prof. F. Šmahel, DrSc., donedávna ředitel Historického ústavu AV ČR, nyní ředitel Centra pro medievalistická studia FF UK.

foto -tj-

Nová maturita

Dokončení ze str. 1

divu, že diskuse se soustředila především na problém povinné maturity z matematiky.

V úvodu semináře, kterému předsedal RNDr. R. Bláha, ředitel gymnázia v Olomouci, (Čajkovského ul.), seznámila účastníky s podstatnými částmi materiálu MŠMT doc. E. Mechlová z OU v Ostravě. Informaci o maturitách v zemích EU přednesla doc. D. Nezvalová z PdF UP v Olomouci.

Následující diskuse se týkala zejména toho, zda nová maturita z matematiky bude dostatečnou zárukou kvality pro přijetí ke studiu technických a přírodovědných oborů na vysokých školách bez přijímací zkoušky. Problém spočívá v tom, že státní maturita předpokládá možnost volby dvou úrovní náročnosti. Úroveň B odpovídá všeobecným znalostem pro běžný praktický život. Předpoklad pro další vysokoškolské studium oborů, v nichž je matematika studijním předmětem, by splňovala úroveň A, požadující větší hloubku a komplexnost vědomostí. Její absolvování by tedy musely vysoké školy vyžadovat.

Jednotný názor nezaujali účastníci semináře ani k veřejnosti tolik diskutované otázce povinné maturity z matematiky pro všechny středoškolačky. Proti obligatornosti takové maturitní zkoušky mluví např. i to, že úroveň B by musela být přizpůsobena možností středních škol s minimální hodinovou dotací matematiky a to by vedlo ke snížení úrovně maturity pod únosnou mez.

Bohatá a místy rozporná diskuse se týkala i řady dalších žhavých problémů, jako je třeba testová podoba zkoušky, potřeba urychleného vypracování katalogu požadovaných dovedností, vzájemný vztah státní a školní části zkoušky, termín zavedení nové maturity aj. V jednom se však účastníci shodli. Reforma maturitní zkoušky je nutná a vysoké školy by se na ní měly v co největší míře podílet. V tomto duchu také vyzněly závěry semináře, které budou předány MŠMT.

Doc. O. Lepil, CSc., PpF UP

vysokých škol ČR. Nejvíce „želízek v ohni“ zde měly FF Univerzity Karlovy a FF Masarykovy univerzity v Brně; do Olomouce přijeli také zástupci Ostravské univerzity, Slezské univerzity v Opavě, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové. Katedra historie FF UP vyslala do tohoto klání dva studenty – O. Jakubce a V. Hladišovou (viz Žurnál č. 10, s. 7). Referující nabídli během dvou dnů v aule FF UP posluchačům i jedenáctičlenné hodnotící komisi, v čele s PhDr. I. Ebelovou z Katedry pomocných věd historických a archivního studia FF UK, velmi kvalitní příspěvky týkající se jak českých, tak i obecných dějin středověku, raného novověku a 20. století, a to ve sféře hospodářské, sociální, politické, ale také kulturně-historické.

Jak zdůraznil doc. I. Barteček, CSc., vedoucí pořadatelské katedry, předložili letos studenti práce na vysoké úrovni a kvalitativní rozdíly mezi nimi byly minimální. Hodnotící komise byla proto postavena před těžký úkol: vybrat z těchto příspěvků deset, které budou otištěny ve sborníku připravovaném k této konferenci, jenž má čítat na tři sta stran. Potěšitelné je, že mezi vybranými příspěvky nalezneme i práci olomoucké studentky V. Hladišové *Zkušenosti novoanglických žen z indiánského zajetí (1675–1725)*. Mnozí referující prokázali kromě výborné orientace ve svém oboru také značné znalosti jazykové, ať už hovořili o postavě olomouckého biskupa Petra III. řečeného Jelito, dětství a dospívání Václava Eusebia z Lobkovic, či o španělském královském dvoře v Madridu 17. století. PhDr. I. Ebelová ocenila v závěru konference zejména zodpovědný přístup studentů k referátům a nadšení, s jakým své příspěvky zpracovali. Zároveň mladým historikům popřála, aby jim jejich entuziasmus vydržel co nejdéle.

-raf-

V prvním prosincovém týdnu letošního roku proběhla na PdF UP dvouhodinná mezinárodní konference o etice. Její již 5. ročník na téma *Sociální deviance a etika* uspořádala Katedra občanské výchovy a Středisko zdravotního životního stylu při Katedře antropologie a zdravotně PdF UP.

-red-
foto -tj-

V úterý 7. 12. 1999 převzal prof. V. Hudec, CSc., muzikolog působící již bezmála půl století na UP, z rukou rektora prof. L. Dvořáka, CSc., zlatou medaili *Za zásluhy o rozvoj UP*, která mu byla udělena u příležitosti významného životního jubilea. K tomuto významnému ocenění blahopřál jubilantovi i děkan FF UP doc. V. Rehan.

-raf-
foto -tj-

Jubilea

Dvě životní jubilea na Katedře muzikologie FF UP

Jedním z důsledků změn po listopadu 1989 bylo obnovení Katedry muzikologie na Filozofické fakultě UP. Smysl nové existence tohoto malého pracoviště (zrušeného v roce 1980) bylo možné potvrdit jen rychlým naplněním podmínek jeho vysoké vědecké a pedagogické úrovně. A té bylo možno dosáhnout – vzhledem k nedostatku vhodných pracovníků mladší generace – jen povoláním a intenzivním využitím vysoce erudovaných vědeckých osobností starších. Úspěšnost této koncepce dnes výmluvně dokládají nejen kvalitní mladí muzikologové – absolventi magisterského a doktorského studia, ale také na dvě desítky vědeckých monografií, cizojazyčných sborníků a vysokoškolských skript, které byly v uplynulých letech pracovníky katedry vytvořeny a Vydavatelstvím UP aj. vydány. Dvě z těchto „obnovitelských“ osobností devadesátých let, které došly do Olomouce obětavě z Brna a z Prahy dojíždějí, se dožívají v prosincových dnech letošního roku významných životních jubileí.

Dne 10. 12. oslaví své sedmdesátiny prof. PhDr. Vladimír Hudec, CSc. Narodil se v Olomouci a na Palackého univerzitě studoval hudební vědu a výchovu, francouzštinu a estetiku. Na katedře hudební vědy a výchovy

pracoval od roku 1951 jako asistent a později se stal následovníkem Roberta Smetany, zakladatele oboru. V roce 1987, již jako člen učitelského sboru a proděkan Pedagogické fakulty UP, byl povolán do Brna, kde působil do roku 1990 jako rektor Janáčkovy akademie múzických umění. Vědecky orientován na hudbu romantismu, dílo Zdeňka Fibicha, dějiny hudebního divadla a regionální problematiku, se na svou „domovskou“ katedru vrátil v roce 1990. A znovu zde potvrdil své vynikající pedagogické schopnosti jako strhující profesor dějin hudby, inspirující konzultant a oponent diplomových prací i moudrý školicí doktorandů. O jeho nepolevujících vědeckých aktivitách svědčí chystané vydání rozsáhlého *Tematického katalogu děl Zdeňka Fibicha*, připravované ke dvěma velkým výročí tohoto skladatele v roce 2000.

O den později, dne 11. 12., oslaví své pětasedmdesátiny další hudební historik, doc. PhDr. Miroslav K. Černý, CSc. Celoživotně je sice spjat s Prahou, kde studoval hudební vědu a pracoval ve vysokém školství, a zejména jako vědecký pracovník Ústavu pro hudební vědu ČSAV, ašak v Olomouci byl v roce 1968 habilitován Robertem Smetanou a externě s UP spolupracoval. Po své reaktivaci v roce 1991

Z vědeckých pracovišť UP**Třicet vět o Katedře organické chemie PŘF UP**

Katedra organické chemie PŘF UP vznikla vedle kateder analytické chemie a biochemie v roce 1996 rozštěpením někdejší „velké“ katedry analytické a organické chemie. Důvodů pro vznik těchto samostatných kateder bylo více – mimo jiné to bylo zřízení odborného magisterského studia organické chemie na přírodovědecké fakultě a skutečnost, že organická chemie patří mezi několik základních disciplín ve výuce nejen budoucích chemiků nejrůznějšího zaměření a učitelů chemie, ale i odborníků v jiných přírodovědných oborech.

Z této povahy základní výukové disciplíny vyplývá i poměrně velký počet týdenních výukových hodin učitelů katedry, který představuje v jednom semestru průměrně dvacet hodin přednášek, šest hodin seminářů a čtyřicet hodin laboratorních cvičení. Tuto výuku zajišťuje pět učitelů katedry (profesor, dva docenti a dva odborní asistenti) a při výuce dále vypomáhají dva odborní pracovníci a tři interní doktorandi. Technické práce ve výukových laboratořích a veškerou administrativu katedry provádí kancléřka katedry. Katedra je akreditovaná pro postgraduální studium v organické chemii (v současnosti tři interní a tři distanční doktorandi) a pro habilitační a profesorská řízení v organické chemii.

Badatelská práce členů katedry je zaměřena na výzkum v oblasti dusíkatých heterocyklických sloučenin. Z pozice organického chemika to znamená syntézu nových sloučenin a jejich detailní charakterizaci především spektrálními metodami (¹H-, ¹³C-, ¹⁵N- nukleární magnetickou rezonancí, hmotnostní spektrometrií, spektrometrií v infračervené, viditelné a ultrafialové oblasti a někdy i rentgenovou difrakcí). Často je třeba studovat i reakční mechanismus syntetické reakce, popř. některé reakce nově připravené sloučeniny. Pro tyto striktní požadavky na detailní charakterizaci a studium reakčních mechanismů se stala organická chemie z hlediska investic nákladnou disciplínou. Badatelská činnost členů katedry je proto zaměřena jednak na ekonomicky bezprostředně neefektivní nezávislé bádání (věřím, že toto zaměření zůstane i do budoucna), jednak na vědeckou práci, která je částečně motivována i ekonomicky. Ovšem díky této druhé oblasti naší činnosti máme na katedře vlastní statistické investiční celky jako jsou FT-IR a UV-VIS spektrometry, přesné automatické váhy (10⁻⁵ g), všechny osobní počítače a některé drobnější laboratorní přístroje.

Jaká je tedy konkrétně naše vědecká práce za dobu existence samostatné katedry a jaké jsou její výstupy? Vedle základního výzkumu zaměřeného na syntézu, studium vlastností a reaktivity nové generace nekondenzovaných i kondenzovaných polydusíkatých heterocyklických sloučenin jde též o syntézu tako-

vých derivátů, u kterých lze očekávat, že budou disponovány k interakcím s některými biomolekulami, jako jsou např. nukleové kyseliny nebo enzymy. Zajímají nás především interakce prostřednictvím intermolekulární vodíkové vazby, interakce založené na interkalacích do plynukleotidového řetězce DNA nebo RNA a vazebné a nevazebné interakce s molekulami některých enzymů. Sloučeniny, které mohou prostřednictvím zmíněných interakcí rušivě zasahovat do přirozených funkcí DNA, resp. RNA i pochodů enzymatických a je mezi nimi možno hledat účinná kancerostatika, virostatika nebo bakterostatika, případně též inhibitory angiogeneze. Tohoto typu jsou např. některé sloučeniny, které ve své molekule obsahují dva i více 6-azauracilových cyklů nesubstituovaných v poloze 3, polykondenzované systémy obsahující v různých kombinacích indolové, indazolové, bezimidazolové, 1, 2, 4-triazinové, 1, 2, 4-benzotriazinové, pyridazinové a cinnolinové cykly přikondenzované zejména v polohách 3-4, 4-5 a 5-6 a triazinového cyklu.

Uvedená problematika nevznikla v roce 1996 se vznikem katedry, ale je logickým pokračováním heterocyklické chemie rozvíjené v Olomouci prakticky již třicet let. Za tuto dobu bylo olomouckými organickými chemiky syntetizováno a popsáno přes dva tisíce nových organických sloučenin, z nichž řada byla testována na biologickou účinnost.

Jako u každé práce v základním výzkumu je i zde prvním výstupem zveřejnění získaných výsledků v úvodní časopisecké literatu-

ře. Důležitým dalším výstupem je v našem případě i zájem různých institucí o testování našich nových sloučenin na nejrůznější biologické účinky.

Výsledky našich prací byly přijaty a zveřejněny jak v českých, tak v evropských a amerických časopisech. Z poslední doby jde např. o práce:

Stýskala, J., Slouka, J., Hejsek, M., Bekárek, V.: Collect. Czech. Chem. Commun. 62, 1754 (1997)

Hlaváč, J., Slouka, J.: Heterocyclic. Chem. 34, 917 (1997)

Pavlát, P., Hlaváč, J., Bekárek, V.: Chem. Papers. 52, 226 (1998)

Bílek, P., Slouka, J.: Heter. Commun. 4, 325 (1998), 5, 231 (1999)

Nálepa, K., Zedníková, G., Marek, J., Trávníček, Z.: Monatsh. für Chemie 130, 471 (1999)

Stýskala, J., Slouka, J.: Heter. Commun. 5, 157 (1999)

Za úhradu byly stovky námi nově syntetizovaných preparátů testovány jak zahraničními firmami (Rhône-Poulenc, Merck a Aldrich), tak i v českých institucích, především ústavy ČAV.

Zveřejnění našich výsledků v prestižních časopisech stejně jako zájem o naše preparáty bezvýhradně potvrzuje správný směr, kterým se na poli vědy olomoucká organická chemie vydala před třiceti lety a na který po vzniku samostatné katedry v roce 1996 navázala.

Doc. V. Bekárek, CSc.,
PŘF UP

Na aktuální téma**Problémy s rokem 2000 na personálních počítačích**

Jak se nezadržitelně přibližuje začátek roku 2000, sílí i diskuse o problémech s tím spojených. Setkáme se jak s katastrofickými vizemi, že 1. 1. 2000 nebude fungovat vůbec nic, ale také s názory, že *Millenium Problem*, *Millenium Bug*, *Y2K Problem* je výmysl novinářů a členů reklamní kampaň počítačových firem, které chtějí zvýšit svoje zisky.

Problém roku 2000 spočívá v tom, že některé starší počítače, programy, ale také některá další elektronická zařízení, používající při svém provozu datum, mají chyby způsobené tím, že jejich tvůrci nepočítali s příchodem nového tisíciletí. Tato zařízení nejsou schopna správně rozpoznat rok 2000 a chybně interpretované datum může způsobit chyby v jejich činnosti, zejména ve výpočtech a operacích s časem. Celý problém je samozřejmě mnohem komplexnější a rozbor příčin i všech možných důsledků přesahuje rozsah tohoto příspěvku. Zájemce o podrobnější seznámení s problémem roku 2000 lze odkázat na nepřehledné množství informací na Internetu. Odkazy na zajímavé zdroje informací jak v České republice, tak i ve světě najdete např. na <http://www.cvt.upol.cz>, <http://y2k.nks.cz>, <http://www.y2k.cz>, <http://www.y2k.com>.

Pokud se v dalším omezíme pouze na problematiku personálních počítačů, mohou problémy vzniknout ve třech úrovních: hardware počítače, operační systém a aplikační programy.

Prvním předpokladem pro správnou činnost vašeho počítačového systému po 1. 1. 2000 je, aby počítač zobrazoval správné systémové datum – jedná se o problém hardware a BIOS. Největším úskalím je přechod z 31. 12. 1999 na 1. 1. 2000, druhým problémem je

pak správná interpretace přestupných roků (rok 2000 je přestupný). Čeho se tedy prvního ledna 2000 po zapnutí svého počítače můžete dočkat:

1. Na počítači bude správné datum. Tuto eventualitu můžete očekávat u všech počítačů ne starších než dva roky. Jedná se tedy o všechny modely s procesorem Pentium II, Pentium MMX a novější typy s procesorem Pentium. Výjimkou mohou být pouze některé neznámé typy.

2. Objeví se chybné datum – většinou 1. 1. 1980 nebo 1. 1. 1900. Stačí ale jenom jednou ručně nastavit správné datum a pak již vše pracuje zcela normálně. Správné datum je i po opětovném zapnutí a vypnutí počítače. Tento případ nastane u většiny starších počítačů. Je-li váš počítač připojen do sítě, nastaví se správné datum automaticky hned po přihlášení, takže si žádné chyby ani nemusíte všimnout.

3. Nejméně příjemnou variantou může být, že na vašem počítači nelze nastavit správné datum, resp. správné datum nastavíte, ale po vypnutí a zapnutí počítače se objeví datum chybné. Tento případ může nastat jen u některých starších počítačů typu 286, 386. Stejně tak jsou velice vzácné počítače, které neznají 29. únor 2000.

Jak můžete předem zjistit, který případ na vašem počítači nastane? Existuje spousta testovacích programů, které jsou k dispozici volně na Internetu. Velmi populární testovací utilitu od National Software Testing Laboratories je možno získat na <http://www.cvt.upol.cz>. Situaci s příchodem roku 2000 si můžete také jednoduše nasimulovat sami – stačí nastavit

Dokončení na str. 6

přednášel na katedře muzikologie dějiny a teorii hudby, metodologii hudební vědy a vedl mnohé diplomanty i doktorandy. Velkou pozornost odborné veřejnosti nedávno vzbudily dvě jeho publikace – kniha *Hudební kultury antiky* a skriptum *Metodologie hudební vědy*. Dodnes ohromuje olomoucké studenty i kolegy nejen svými encyklopedickými znalostmi dějin hudby a několika systematických oborů hudební vědy, ale například i tím, s jakým mladickým elánem si osvojil práci s moderními notačními počítačovými programy.

Za vše pro olomouckou Katedru muzikologie i pro českou hudební kulturu vykonané děkuje a pevně zdraví oběma jubilantům přeje
Jan Vičar.

Zkušenosti ze zahraničí

Tomorrow's Doctors

Jak se říká: když dva dělají totéž, není to totéž. Zatímco naše Lékařská komora bojuje o vlastní pozici, její mocná a uznávaná anglická sestra General Medical Council (GMC) se úspěšně uplatňuje i ve vytváření kurikula lékařských fakult. Podkladem rozsáhlé přestavby pregraduální výuky, která větší či menší měrou proběhla na všech lékařských fakultách ve Velké Británii, se stala brožurka, shrnující základní názory na reformu výuky (Tomorrow's Doctors: Recommendation on Undergraduate Medical Curriculum, vyd. GMC v prosinci 1993). V úvodu autoři brožury dokazují více než sto let starými citacemi ze schůzí GMC trvající přehlcování kurikula novými a novými poznatky při nerespektování potřeby studentů mít dostatek času na sebevzdělávání. Druhým nedostatkem minulých dob byl nedostatečný praktický výcvik nových lékařů, kteří neměli povinnost popromočního praktického „kolečka“ a byli oprávněni provádět ihned po promoci i složité lékařské výkony v oblasti chirurgie, anestezie, gynekologie apod.

Ve snaze o nápravu doporučila komise vytvoření **základního kurikula** (core curriculum), které by definovalo rozsah informací, jež by si měli osvojit studenti medicíny. Základní kurikulum by přitom mělo být realizováno formou zdůrazňující samostatnost studentů při získávání informací. Druhou (ale neméně významnou) částí studia by se měly stát **speciální moduly** (special study modules), které by byly orientovány na budoucí intelektuální potřeby a schopnost zvládnout

trvale rostoucího množství poznatků. Zatímco základní kurikulum má být všem lékařským fakultám společné, moduly dávají jednotlivým fakultám příležitost k realizaci vlastních názorů na formování kurikula a jeho absoltentů.

Při tvorbě základního kurikula je třeba překonávat tradiční rozdělování na preklinickou a klinickou část. Výuku v jednotlivých disciplínách je třeba redukovat ve prospěch výuky orientované na tělesné systémy či oblasti vztahující se k cílům základního kurikula. Základní kurikulum se má vytvořit na podkladě konsenzu institucí a organizací, které se zabývají pregraduální výchovou budoucích lékařů. Součástí kurikula má být i výcvik v komunikaci (communication skills), a to nejen ve vztahu lékař-pacient, ale i ve vztahu lékaře ke kolegům a k ostatním pracovníkům ve zdravotnictví. GMC doufá, že vzájemné sdělování zkušeností mezi fakultami se stane tradicí a přispěje k dalšímu zdokonalování kurikula.

Speciální moduly (tvořící asi 1/3 celého kurikula) poskytují fakultám možnost uplatnění nejruznějších kurzů orientovaných na laborator, klinické či biologické problémy, výzkum či další oblasti vztahující se k medicíně v nejširším slova smyslu. Kromě těchto modulů doporučuje GMC i zařazování **vmezeřných období** (intercalated degree courses), které by umožnily soustředěné studium orientované na výzkum, zaměřené k případnému získání vědecké hodnosti.

GMC nepodceňuje náročnost vytváření a kontroly účinnosti nového kurikula pro učitele a předpokládá, že spolupráce fakult a vzájemné sdělování zkušeností a výukových materiálů jim na nové cestě pomohou.

Pokud jde o systém výuky, GMC konstatuje, že britské lékařské fakulty jsou si již vědomy výhod problémově orientované výuky s maximální možnou redukcí didaktické formy (přednášek) ve prospěch studia v malých skupinách.

Cíle pregraduální výchovy definuje GMC jako **znalost, chápání, praktické schopnosti a postoje** (knowledge, understanding, skills, attitudes) a na několika stránkách brožury seznamuje s detailní náplní těchto pojmů. V samostatné kapitole se zabývá možnostmi hodnocení kurikula a hodnocením studentů. V závěrečné části dokument shrnuje základní doporučení, definuje profil praktického lékaře (attributes of the independent practitioner) a cituje část zákona o zdravotnictví z roku 1983, který je podkladem snah GMC pro reformu výuky ve Velké Británii.

Naše vědecká rada kdysi odmítla zařazení reformy kurikula jako stálého bodu programu svých zasedání. Bylo by vhodné tento názor znovu prodiskutovat, případně hledat jiné možnosti, jak šířit informace o vzdělávání v medicíně. K větší informovanosti by snad mohlo přispět i toto sdělení.

Prof. J. Dušek, CSc.,
LF UP

datum 31. 12. 1999, čas 23:58 a počítač vypnout. Zhruba po 3 minutách počítač zapnete a zkontrolujete datum – musí být sobota 1. 1. 2000 něco málo po půlnoci. Obdobně můžete zkontrolovat váš počítač, zda skutečně po pondělí 28. 2. 2000 následuje úterý 29. 2. 2000. Při použití testů i ruční kontrole dochází samozřejmě ke změně systémového data a času, a je proto vhodné nejprve restartovat počítač do režimu MS-DOS a vyhnout se tak vedlejším efektům v případě, že používáte plánovací software, časový spouštěč programů apod. Test počítače vám na požádání provede i správce počítačové sítě. Pokud zjistíte, že váš počítač patří mezi ty, které nejsou schopny po 1. 1. 2000 správně interpretovat datum (varianta 3), není třeba zoufat – obraťte se na technický úsek CVT UP. Otázkou ovšem také je, zda váš software pro svoji činnost vůbec potřebuje správné aktuální datum. Pokud na svém počítači neprovozujete programy provádějící operace s časem, jako je např. účetnictví či systém řízení výroby, ale pouze píšete v textovém editoru, nebude vám nepravdivá hodnota systémového data pravděpodobně vůbec vadit.

Druhou rovinou problému roku 2000 na počítačích jsou operační systémy. Přestože se na toto téma objevilo mnoho protichůdných názorů, je podle našich zjištění MS-DOS ve verzích 5.0 až 6.22 schopen pracovat i po roce 2000 s menšími nedostatky (přesněji do roku 2099). To se týká i starších verzí Windows (3.11 a 95). Aby nedošlo k chybě, je nutno ve funkcích, které pracují s datem, zadávat rok ve čtyřmístném tvaru. Firma Microsoft garantuje bezpečný přechod na rok 2000 pouze u operačních systémů Windows 98, nových Windows 2000, u aplikačního balíku Office 97 a nového Office 2000. U starších verzí Office je přechod v podstatě bezproblémový, pokud v něm nejsou vytvořeny aplikace např. v Excelu

či Accessu, které závisejí na odkazu zpracovávaného data, např. tabulkové funkce apod. Podrobnější informace k funkčnosti jednotlivého softwaru firmy Microsoft vzhledem k roku 2000 najde každý uživatel na <http://www.microsoft.com/cze/year2k/>.

Pro aplikační programy neexistuje bohužel žádné univerzální řešení problému roku 2000 a problém je nutno řešit individuálně pro každý používaný program konzultací s dodavatelem či autorem. Některé dříve vytvořené programy používaly v datu pro roky pouze dvě cifry (např. rok 1999 je uváděn jako 99, rok 2000 jako 00). Aplikace pak mohou rok 00 interpretovat jako 1900. Navíc musí být správně prováděny i operace s daty, např. počet dnů mezi dvěma daty apod. Obecně ale opět platí, že větší problémy mohou nastat s účetnictvím než s textovým editorem. Většina firem již vydala certifikáty o garanci přechodu svých produktů na rok 2000, např. Software 602 (T602, WinText) nebo Pjsoft (InfoMapa), případně jsou na www stránkách vystaveny tabulky produktů z hlediska jejich připravenosti na rok 2000 – např. <http://www.idas.cz>.

Co tedy říci závěrem? Problém roku 2000 skutečně existuje, ale pro běžného uživatele rozhodně neznámená takovou hrozbu, jako pro řídicí systém atomové elektrárny nebo velkou banku. Co se týká metropolitní sítě Univerzity Palackého, garantují dodavatelé a výrobci všech klíčových zařízení jejich správnou funkci. CVT UP provedlo během srpna až října systémové testy na řízení metropolitní sítě, včetně dvou hlavních databázových aplikací pro řízení ekonomicko-personální agendy (EkonFis) a nově zaváděného systému řízení studia (STUDENT). Výsledky testů jsou pozitivní a dávají záruky, že Silvestr 99 bude z hlediska výpočetní techniky na UP klidný.

Ing. J. Pleva,
CVT UP

Dokončení ze str. 5

Diskuse, názory, ohlasy

Hledání tváře, tvárnost a etika

Rád bych několika slovy reagoval na článek kolegyně P. Stypové (*Svoboda jen do deseti dřepů*) z 11. čísla Žurnálu UP. Srovnání tří studentských generací je jistě zajímavé, ale s uvedenými závěry nemohu plně souhlasit.

Zaprvé, zmíněná studentka tvrdí, že naše generace nemá, a ani nehledá svou tvář, je banální, vypasená, bezduchá. Myslím, že tak zlé to není. Dnešní studenti vědí, co chtějí, jen na rozdíl od těch v letech 1939 a 1989 nemají společného nepřitele a jednotnou vizi. Vlastní názory máme, jen každý jiné, ale to je v podstatě dobře. A určitě se nebojíme je vyslovit. Množství petic na FF je mi svědkem.

I druhá část článku mě svou logikou překvapuje, přestože oceňuji, že se autorka snaží hledat problém nejdřív na své straně, když už se jí zdá něco v nepořádku. Ale problém studentů na některých „jinak dobře fungujících katedrách“ FF (a nevyjímám z toho ani sebe) vidím spíš v tom, že jsme si zvykli mimo zkouškové období žít s pocitem „co nám kdo může“. A pokud po nás někdo požaduje práci a disciplínu a my své povinnosti nesplníme, bereme i symbolický trest (ten popsaný mi navíc připadá víc než co jiného jako vtip) jako manipulaci a ponižování. Pokud má etika patřit k základnímu vybavení vzdělance (s čímž plně souhlasím), měli bychom se spíš stydět, pokud neplníme řádně své povinnosti, než když za svou nezodpovědnost přijmeme trest.

Věřím, že naše generace není ztracená. A je-li, že svůj pravý cíl najde, bude-li hledat. Máme naději. Ale uvědomme si, že ke skutečnému sebevědomí neoddělitelně patří vědomí chyb. Těch vlastních.

T. Coufal, student FF UP

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Vznik olomouckého vysokého učení byl storzen, jak známo, dvěma písemnostmi – bulou papeže Řehoře XIII. datovanou 22. ledna 1573 a na tuto bulu navazující listinou římskoněmeckého císaře Maxmiliána II. ze dne 22. prosince téhož roku. Císař Maxmilián II. zemřel 12. října 1576 během svého pobytu na říšském sněmu v Řezně následkem srdeční choroby (ve věku 49 let); teprve v březnu následujícího roku byly císařovy tělesné ostatky převezeny do Prahy a pohřbeny v chrámu sv. Víta.

Právě ve dnech, kdy se římskoněmeckou říši šířila zpráva o panovníkové smrti, se v Olomouci konala první imatrikulace posluchačů zdejší jezuitské akademie (15. října 1576). Nástupcem Maxmiliánovým, jenž v manželství se svou sestřenicí Marií Španělskou zplodil 16 dětí (z nichž dospělo pět synů a dvě dcery), se stal čtyřnáctiletý Rudolf II. (nar. 18. července 1552 ve Vídni, zemř. 20. ledna 1612 v Praze). Ve středu po sv. Janu Křteli (tj. 26. června) 1577 se tak mohla olomoucká akademická obec podílet na

VÍTÁNÍ RUDOLFA II.

ktejří přijel do Olomouce na zasedání moravského zemského sněmu. Zatímco tzv. Olomoucká souhrnná kronika odbývá císařskou vizitu tehdejšího hlavního města Markrabství moravského několika řádky a mezi členy Rudolfova doprovodu uvádí jeho bratra, arcivévodu Maxmiliána, byl radní písař města Drahotuše Jan Podolský pilnější a v městské kronice, kterou roku 1571 založil a dovedl k roku 1579, popsal Rudolfovu příjezd do Olomouce s chválnou zeurubností. Toráí především, že Rudolf II. přijel do Olomouce se svými dvěma bratry, arcivévodou Matyášem (budoucím císařem) a Arnoštem (cesty na Moravu se tedy nezúčastnili další tři Rudolfovi bratři – arcivévodové Maxmilián, Albrecht a Václav, jenž příštího roku zemřel).

Podolský píše, že Olomoučtí v ústřety císaři „vypravili 50 koní pěkně úpravných s měděnými bubný“, s nimiž jelo „tak mnoho aneb víc na svou škodu městských synův i jiných“, dále „pěšího lidu šest praporcův a pod každým praporcem pět set lidu číní 3000, pěkně úpravných ve zbroji, majíce ručnice dlouhé, jiní s dřevci, jiní s voščípy a halaparty,

při každém praporci fendrych pěkně připravených“. Císař byl proně uvořán v Chvalkovicích, a když se jeho průvod blížil k Hradské bráně (v místech dnešního hotelu Palác), zněla střelba ze čtyřiceti děl rozmístěných „u mostu kamenného na trávníku opatovu“, také „na bráně a zdi městské znamenitě střileli“. V bráně císaře jménem města Olomouce pozdravil Václav „Edlmon“ [Edelmann – JF] a podal císaře klíče od městských bran – „císař klíče nevezal, než rukú pokynul, aby chovali. Pan Vratislav z Pernštejna od císaře poděkování činil.“ Teprve za Hradskou branou očekával císaře olomoucký biskup Jan Mezoun z Telče s kanovníky a hradiským konventem premonstrátů, neboť biskup byl u moravských pánů „v nelibosti“ (mj. pro Mezounův neurozený původ) a páni mu odepřeli účast v uvořání kavalkáde.

Následující líčení drahotušského písaře Podolského je mimořádně cenné – vystihuje totiž první veřejnou aktivitu moravského vysokého učení:

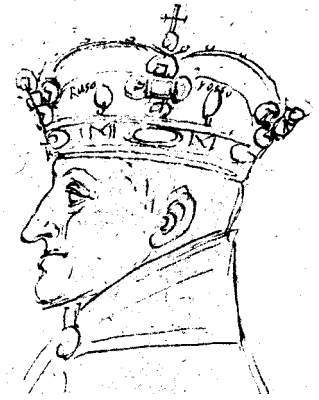
„V ten čas dali udělati jezuitové bránu z prken aneb z desk dosti misterně a nákladně proti Nové bráně městské [stála v ústí dnešní Denisovy ulice do nám. Republiky – JF] a proti koleji aneb škole jezuitské, právě na cestě, kudy měl císař z Přehradí do města vjeti; byla pak těmi deskami zaklenuta a papíry pěknými podmazána. Na tom byly jako pod klenutím jakési cetky z mosazu, jako zlaté, na teničkých stůnkách [stužkách – JF], to se třásko na trýpětelo; vůkol také po stranách byla pěkně ozdobena. Nad branou na sloupcích byli postaveni dva velicí orli černí [symboly římskoněmecké říše – JF] a třetí pelikán [symbol Kristovy oběti na kříži – JF] a dosti misterně. Měli na sobě perí a na čemsi tenkém, že se větem hýbali, řekl by někdo, že jsou živi.“

Pod těmito orly jako na klenutí byli zpěváci a trubači; před nimi stálo sedmero pacholat, vše na té bráně, v způsobu děveček, v kmentových košulcích, majíc stříbrné pozlatité pásy na sobě dosti drahé, některý dražší než za padesáte zlatých, v zlatých čepcích a v zlatých pentlicích, a každé mělo za pentlíkem ostrčený křížiček pozlatitý, každý by řekl, že jsou to děvečky, jako by to andělé býti jměli, neb každé mělo cedule na sobě dlouhé na hrdle, nad pravou rukú přes prsy pod levú paží a na té každé ceduli bylo napsáno literami latinskými

hrubými, co ten který anděl vyznamenává; napsali také jezuiti mnohé cedulí latinských, jakž oni říkají carmina aneb verše plné pochlebenství, a ty přilepovali na té bráně, též na vratech brány městské i na špitáli [tj. na městském špitále sv. Ducha, jenž stával v místech budovy dnešního Muzea umění – JF], neb to jedno od druhého blízko bylo. Kdyby to mělo složeno býti v hromadu, dosti veliké knihy by byly.

Když pak císař s arciknížaty a ten všecek lid k té bráně přijel, tu ustanuli. Tuto jedno pachole, na němž na cedulu napsáno bylo Anděl gramaticí, císaři latině pěkným tenkým hlasem jako děvečka své umění vypravoval a schvaloval, totiž že Grammatica učí latině vlastně a právně mluvit. Na druhém pacholeti napsáno bylo Dialectica [škrt „to jest Písmem svatým rozuměti, je vykládati anebo kázati“], to každé pachole před císařem o tom obšírně latině vypravovalo, a když přestalo, tu hned začli na té bráně na čtyři hlasy veršiček, vše latině zazpívali, po tom trubači zatroubili. Tož zase třetí pachole, na němž napsané bylo Anděl Rhetoricí, ta učí pěkně ozdobně, s slušnými periody, přestávkami aneb s závořkami mluvit aneb psát, a když to přestalo, opět zazpívali a zatroubili.“

(Dokončení přístě)
Jiří Fiala

Podobu třináctiletého Rudolfa II. zachytil v den Rudolfovy korunovace na českého krále (22. září 1575) císařský dvorní portrétista Giuseppe Arcimboldo.

Poznámka

Neschopnost uvěřit

Někdy mi připadá, že kořenem všeho zla, které přezívá ve vztazích mezi lidmi, je nedůvěra, neschopnost vzájemně si věřit. Tentojev lidskou interakci zároveň velmi komplikuje; vždyť – jak by to bylo jednoduché, kdyby sliby, dohody a smlouvy lidí a lidských institucí pečteli podání ruky a nanejvýš ještě podpis na listině.

Rukoučání ... je slovo, které nám dnes zní skoro jako z říše pohádek. Ze světa neskutečna, žádoucího, avšak nejsoucího. Dokonce ani tomu nejsme schopni uvěřit, že takový svět kdy v minulosti byl.

Jak vzniká, roste, sílí a kořatí se nedůvěra? Asi stejným mechanismem, jakým se rozvíjí její opak, důvěra. Totiž upevňováním snad asociací, možná podmíněným reflexem, v procesu opakovaně expozice situace, v níž se člověk rozhoduje jednat s předpokladem důvěry anebo s předpokladem nedůvěry – a tohle jednatí pak dopadá úspěšně či neúspěšně. Své vzorce jednatí volíme tak, aby vedly k úspěchu – to je pochopitelné. A jestliže je s tímto úspěchem asociována nedůvěra, jestliže právě tento výchozí postulat zabezpečuje úspěch našeho jednatí – nelze se divit, že nedůvěrujeme.

Zdá se, že se vyplácí nevěřit, že by si ti kolem mne počínali ve vztahu ke mně poctivě, bez postranních úmyslů, beže snahy získat nade mnou výhodu. Alespoň v tom smyslu, že neriskují zklamání, tj. citovou prohru, která je také důležitou variantou neúspěchu.

Už dlouho si myslím, že ti, kteří systematicky upevňují v lidech nedůvěru tím, že je klamou, podvádějí, obelhávají a šidí, patří k největším škůdcům lidstva. Právě oni mají největší podíl viny na tom, že se z nás stávají živočišově nedůvěřiví, neschopní opravdového přátelství. Podvodník se provinuje dvakrát: tím, že svého bližního okrádá, že mu bere majetek či ovlo – ale také tím, že mu bere víru v člověka a společenské instituce.

To je také důvod, proč je třeba bedlivě sledovat a kritizovat činy politiků a vůlbec lidí, jimž byla svěřena moc. Zejména proto, že oni připravují lidi – občany o schopnost věřit v masovém měřítku. Politik sebevědomě se prohlašující za demokrata, u něhož zákon nebo třeba jen morálka prokáží úplatnost, zneužívání moci nebo informace jeho úřadem a postavením mu důvěrně svěřené, upevňuje v občanech nedůvěru nejen v tu kterou politickou stranu, ale i nedůvěru ve smysluplnost demokracie vůbec.

Toto dokládají moderní dějiny velmi přesvědčivě. Fašismus a jiná sebezničující společenská hnutí by neměly šanci dostat se k moci, nebýt morálního selhání demokratů. Nebo spíše takzvaných demokratů.

Protože politik, dláždící cestu a otvírající bránu diktatuře, je vlastně této diktatury sluhou. A jeho řeči vyznávající demokracii, kterými přitom ve svých projevech oplývá, na věci nic nemění.

Prof. S. Komenda

Přečtli jsme za vás

„Tisícovka lidí přišla dnes vpoledce v našem městě v centru Olomouce podpořit výzvu studentských vůdců z roku 1989 „Děkujeme, odejděte!“. Vedle bývalých studentů, kteří v Olomouci organizovali sametovou revoluci, vystoupil na pódiu s proslovem i rektor Univerzity Palackého Lubomír Dvořák a bývalý rektor olomoucké a středoevropské univerzity, senátor Josef Jařab.

Jsem rád, že se mezi studenty našli lidé, kteří jsou ochotni v době, kdy panuje téměř mrtvolný politický klid, dát dohromady tuto výzvu. Nestačí však splnit pouze požadavky, aby některý z politiků odešel, ale je potřeba i změnit politickou kulturu. To je další krok, ke kterému je nutné dospět, řekl rektor Dvořák.

Jařab označil studentskou výzvu za legitimní součást demokracie. „Podle Listiny základních práv a svobod mají občané právo podílet se na správě veřejných věcí přímo, nebo svobodnou volbou svých zástupců, uvedl Jařab.

Lidé na mítinku požadovali především zrušení opoziční smlouvy mezi ODS a ČSSD a odstoupení šéfu obou stran Václava Klause a Miloše Zemana. (...)

(Výzvu studentů v Olomouci podpořila tisícovka lidí, www.ceskenoviny.cz, 7. 12.)

-red-

Studentská rubrika

(Ne)zrušit povinnou zkoušku z jazyka?

Mnozí studenti i akademičtí pracovníci si dozajista všimli ankety, která visí na všech nástěnkách nefilologických kateder FF UP. O čí iniciativu se jedná a o co iniciátorům jde? Odpověď je jednoduchá v obou případech. Přinutit studenty FF k diskusi nebo alespoň k zamyšlení nad přístupem ke studiu na vysoké škole se snaží jejich zástupci v Akademickém senátu FF UP. Právě senát se otázkou povinné zkoušky z jazyka věnoval již několikrát ve svém minulém funkčním období. Odstupující senátoři v čele s doc. Štefanidesem poslali vedení univerzity, aby znovu zvážilo onu nutnost povinné zkoušky z jazyka. Tentokrát jsme se rozhodli nejprve zmapovat náladu, která mezi studenty převládá. Zrušit, nebo nezrušit, to je otázka – a ne nepodstatná. Student (tedy po-

tenční budoucí absolvent) by měl ovládat cizí jazyk, bude ho potřebovat – tak zní argumenty vedení. Nedá se než souhlasit, ovšem, ale zapomínáme na to, že studenti vysoké školy jsou tvorové víceméně dospělí a že sami posoudí, co že pro ně důležité je a bude, případně, kde se jazyk chtějí naučit. I tady je možná zakopaný pes – naučit se jazyk neznamená pouze povinně sedět na cvičení z jazyka. Úroveň výuky poskytované KAL (pro nezasevěné Katedra aplikované lingvistiky) je přinejmenším diskutabilní. A tohle je hlavní důvod naší iniciativy – stížnosti studentů, zejména psychologů. Jisté (nezanedbatelné) hlasy se ozývaly i z kateder sociologie a andragogiky, bohemistiky a historie. Stížnosti, že se jazyk nenaučili, že to byla pro některé spíše ztráta času a neopomenutelné problémy u zkoušky, jsou snad důvodem alespoň k diskusi o výuce jazyků na naší matičce živitelce. Dokážu dost dobře pochopit, proč takoví studenti volají po zrušení povinné zkoušky. Bylo by pro ně mnohem přínosnější učit se jazyk třeba jinde (což obvykle stejně musí) a kredity nasbírat na něčem možná zajímavějším, možná důležitějším... Je však nutné zdůraznit, že nevoláme po

zrušení výuky cizích jazyků na zmíněných nefilologických oborech. Chceme zefektivnit a zkvalitnit výuku, třeba i zvýšit nabídku cizích jazyků, ale hlavně nechat studenty dospěle se rozhodnout, zda chtějí kredity za jazyk nebo třeba za fenomenologii. Prosím, neberte nám křídla!

Za studenty AS FF UP

D. Hliněná

Příležitost pro fotbalové talenty

Univerzitní fotbalový tým hledá studenty hrající soutěže ČMFS, kteří by jej doplnili pro nadcházející *Akademické mistrovství Evropy* ve Francii.

Termín: víkend (čt – út) v dubnu nebo květnu.

Cena: cca 4 500 Kč.

Kontakt a další informace: Tomáš Ptáček, koleje Rošického 434, tel. vrátnice 523 06 77 (v případě nepřítomnosti zanechte kontakt).

Přihlašujte se a informujte se do 15. 12. 1999.

-red-

Ve čtvrtek 25. 11. proběhly v divadelním sále Domu armády oslavy církevního silvestra, které uspořádalo Vysokoškolské katolické hnutí Olomouc. Pásmo scének, parodií, skečů a jiných taškařic prokládané tancem při diskotékové hudbě Rádia Proglas olomoučtí vysokoškoláci připravili, organizovali i realizovali sami, bez účasti pedagogů či církevních celebrit.

Text a foto T. Jemelka

Vydavatelství UP

Listopadová produkce

Filozofická fakulta

Pospichal, M.: *AUPO – Sborník prací historických XVI, Historica 28*, 1. vyd., 234 s.

Informace o studijních programech a oborech v akademickém roce 2000/2001

Fakulta tělesné kultury

Válková, H.: *Pohyb a zdraví. Supplement*, 1. vyd., 58 s.

Lékařská fakulta

Haufťová, D.: *Virové hepatitidy*, 1. vyd., 42 s.

Holibková, A., Laichman, S.: *Přehled anatomie člověka*, dotisk 2. vyd. z r. 1996, 140 s.

Přírodovědecká fakulta

Opatrný, E.: *Zoogeografie*, 1. vyd., 190 s.

Kameníček, J., Šindelář, Z., Klečková, M.: *Příklady a úkoly z obecné a anorganické chemie*, dotisk 3. přepr. vyd. z r. 1996, 118 s.

Informace o studijních programech a oborech v akademickém roce 2000/2001, 23 s.

Pedagogická fakulta

Čížková, J. a kol. autorů: *Přehled vývojové psychologie*, dotisk 1. vyd., 175 s.

Právnická fakulta

Informační příručka k přijímacímu řízení na Právnickou fakultu UP v Olomouci, 44 s.

Univerzita Palackého v Olomouci

Molnár, J.: *Plane Geometry*, 1. vyd. 126 s.

Reformní a liberální judaismus a budoucnost židovství – z anglických pramenů redigoval Benjamin Kuras, 22 s.

Kalendář UP, 1573–2000

-haupt-

13. PROSINEC

Posluchárna Katedry speciální pedagogiky PdF UP, 10.00 hod.: I. Douba, J. Presl: Prevence negativních projevů mládeže.

14. PROSINEC

Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP, Tomkova 40, posluchárna č. 202, 13.30 hod.: prof. S. Staněk, CSc.: O jedné singulární okrajové úloze pro diferenciální rovnici 2. řádu. Seminář z diferenciálních rovnic.

U-klub, Šmeralova 12, 19.30 hod.: Rockové Vánoce. Předprodej: Informační středisko, podloubí radnice, Horní nám., od 6. 12. a před koncertem.

Restaurace U Pelikána, Mrštíkovo nám., Olomouc-Hejčín, 19.30 hod.: Christmas party. Pořádá Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP.

Středisko Britské rady, Křížkovského 10: First certificate in english. Písemná část cambridgeské zkoušky pro registrované kandidáty.

15. PROSINEC

Teoretické ústavy LF UP, Hněvotínská 3, 16.00 hod.: Přednáškový večer Kliniky pracovního lékařství FN v Olomouci. Koordinátor doc. MUDr. J. Fialová, CSc. Pořádá Spolek lékařů v Olomouci.

Katedra botaniky PŘF UP – Laboratoř růstových regulátorů, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice, budova A, učebna č. 502, 16.00 hod.: Mgr. D. Lazár: Použití fluorescenčních metod ke studiu stresu rostlin. Cyklus odborných přednášek.

Kostel P. Marie Sněžné: Vánoční besídka. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

Restaurace U Pelikána, Mrštíkovo nám., Olomouc-Hejčín, 18. 00 hod.: Historický ples aneb

Zítřka se bude tančit všude. Pořádá Katedra historie FF UP.

Středisko Britské rady, Křížkovského 10: Certificate in advanced english. Písemná část cambridgeské zkoušky pro registrované kandidáty.

16. PROSINEC

Katedra teorie a dějin výtvarných umění, Wurmova 13, posluchárna, 15.00 hod.: O. Jakubec: Ikonografie sv. Stanislava a její význam v prostředí olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského (1579–1598).

Sportovní hala FTK UP, 17.00 hod.: Volejbal SK UP – Střešovice, extraliga žen.

18. PROSINEC

Sportovní hala FTK UP, 8.00–12.00 hod.: Volejbal SK UP, turnaj žáků; **9.00–14.00 hod.:** Volejbal SK UP, oblastní přebor, starší dorostenci; **17.00 hod.:** Basketbal SK UP – Krnov, II. liga žen; **19.00 hod.:** Basketbal SK UP – Tesla Brno, III. liga mužů.

19. PROSINEC

Sportovní hala FTK UP, 10.00 hod.: Házená ČR – Maďarsko, mezistátní utkání mužů; **11.30 hod.:** Basketbal SK UP – Žabovřesky, III. liga mužů.

-red-

Upozornění redakce

Čtenáře a autory příspěvků upozorňujeme, že příští číslo Žurnálu UP, které vyjde 17. 12., bude posledním v tomto roce. Připomínáme proto, že příležitost cokoli sdělit univerzitní obci s datem letopočtu začínajícím číslem 1 končí uzávěrkou, která připadá na úterý 14. 12. 1999.

-red-